

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum fuerit dandum aliquod præceptum pertinens ad timorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tum. Non autem prohibetur quod parentes deho-
norentur, nisi per hoc, quod de non honorantibus pe-
na adhibetur in lege. Et quia debitum est ad huma-
nam salutem, ut speret homo de Deo, fuit ad hoc
homo inducendus aliquo praedictorum modorum quasi af-
firmative, in quo intelligeret prohibitio oppositi.

Super quæst. uigesi-
mā secundā articu-
lum secundum.

ARTICVLVS II.

Vtrum de timore fuerit dandum ali-
quod præceptum.

AD SECUNDVM sic procedi-
tur. Videtur, quod de timore
non fuerit dandum aliquod præ-
ceptum in lege. Timor enim Dei est
de his, quæ sunt præambula ad legem,
cum sit initium sapientie: sed ea quæ
sunt præambula ad legem, non cadunt sub
præceptis legis. ergo de timore non est
dandum aliquod præceptum legis.

Ad hoc dicitur, quod
timor filialis non di-
citur quasi genus res-
pectu dilectionis
Dei absolute, sed res-
pectu dilectionis
Dei, & principii eo-
rum, quæ in Dei re-
uerentia obseruatur.

Dicitur autem quasi
genus, in quantum est
uel commune quod-
dam ad utrumque, &
collectio utriusque.

Genus enim est col-
lectio specierum: co-
pletur siquidem ti-
mor filialis & amo-
rem, unde reueretur
patrem: & subiectio
nem ad Deum, unde
inchoat obseruatio
omnium, quæ in Dei
reuerentiam exhibe-
tur. Et propterea nõ
genus, sed quasi ge-
nus utriusque uoca-
ri potest.

In responsione ad
primum. In eodẽ ar-
ticulo dicitur ar. 7. quæ
dicitur. 19. ut per spicias
principium intrinse-
cum, & extrinsecum
legis ex differentia in-
ter motum seruile,
& filialem in hoc,
quod ille extra, iste
intra utroque primus
in compositione di-
uinae fabricæ se-
cundum diuinam le-
gem.

Inducendi per promissa: ita nec de timore, qui res-
picit penam, fuit præceptum dandum per præcepti mo-
dum: sed ad hoc fuerunt homines inducendi per cõ-
munionem penarum, quod fuit factum & in ipsis
præceptis decalogi, & postmodum consequenter in
secundariis legis præceptis. Sed sicut sapietes, & pro-
phete consequenter, intendentes homines stabilire
in obseruantia legis, documenta tradiderunt de spe
per modum admonitionis, uel præcepti, ita etiam de ti-
more: sed timor filialis, qui reuerentiã exhibet Deo,
est quasi quoddam genus ad dilectionem Dei, & pri-
cipium quoddam omnium eorum, quæ in Dei obseruantia
reuerentia. Et ideo de timore filiali dantur præcepta
in lege, sicut & de dilectione, quia utriusque est præ-
ambulum ad exteriores actus, qui præcipiuntur in lege,
ad quos pertinent præcepta decalogi. Et ideo in au-

Authoritate legis inducta requiritur ab hoie timor, & ut
ambulet in uia Dei colendo ipm, & ut diligat ipsum.
AD PRIMVM ergo dicendum, quod timor fili-
alis est quoddam præambulum ad legem, nõ sicut ex-
trinsecum aliquid, sed sicut principium legis, sicut est
dilectio. Et ideo de utroque dantur præcepta, quæ sunt
quasi quædam principia communia totius legis.

AD SECUNDVM dicendum, quod ex amore sequi-
tur timor filialis, sicut et alia bona opera, quæ ex
charitate fiunt. Et ideo sicut post præceptum charita-
tis dantur præcepta de aliis actibus uirtutum: ita et
simul dantur præcepta de timore, & amore charita-
tis. Sicut et in scientiis demonstratiuis non sufficit po-
nere principia prima, nisi et ponantur cõclusiones, quæ
ex his sequuntur uel proximè, uel remote.

AD TERTIUM dicendum, quod inductio ad timorẽ
sufficit ad excludendã p̃sũptionẽ, sicut et inductio ad
spẽ sufficit ad excludendã desperationẽ, ut dictũ est.

QVAESTIO XXIII.

De Charitate secundum se, in octo
articulis diuisa.

Super quæst. uigesi-
mā tertiam articulum
primum.

CONSEQUENTER cõ-
siderandum est de chari-
tate. Et primò, de ipsa
charitate. Secundo, de do-
no sapientie ei correspondente.

¶ Circa primum consideranda
sunt quinque. Primò, de ipsa
charitate. Secundo, de obiecto chari-
tatis. Tertio, de actibus eius. Quar-
to, de uitijs oppositis. Quinto, de
præceptis ad hoc pertinentibus.

¶ Circa primum est duplex con-
sideratio. Prima quidem de ipsa
charitate secundum se. Secunda, de charita-
te per cõparationẽ ad subiectum.

CIRCA PRIMVM queruntur octo.
¶ Primò, Vtrum charitas sit ami-
cicia.

¶ Secundo, Vtrum sit aliquid
creatum in anima.

¶ Tertio, Vtrum sit uirtus.

¶ Quarto, Vtrum sit uirtus specialis.

¶ Quinto, Vtrum sit una uirtus.

¶ Sexto, vtrum sit maxima uirtutũ.

¶ Septimo, Vtrum sine ea possit
esse aliqua uera uirtus.

¶ Octauo, vtrum sit forma uirtutũ.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum charitas sit amicitia.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod charitas non
sit amicitia. Nihil enim est ita pro-
prium amicitie, sicut conuiuere
amico, ut dicitur Philof. in 8. Eth.
sed charitas est hominis ad Deum,
& ad angelos, quorum non est
cum hominibus conuersatio, ut
dicitur Dan. 2. ergo charitas non
est amicitia.

¶ 2 Pre t. Amicitia nõ est sine re-
damatione, ut dicitur † in 8. Eth.
sed charitas habetur et ad inimicos
Secunda Secunda S. Thomæ.

In 1. arti. q. 23. nõ
ta nomine, quod
amicitia dupliciter
sumi potest, scilicet
pro relatione, qua-
amicus amico dicitur,
& sic non est ad
positum: & pro fun-
damento huiusmodi
relationis, habitu sci-
licet amoris talis, &
sic charitas dicitur
amicitia. Importat au-
tem talis, ut in lite-
ra patet, tres condi-
tiones, scilicet bene-
uolentiam, redama-
tionem, & comuni-
cationem. Amor n.
quo alicui bonum
uolumus cum mu-
tuo amore fundatus
super aliqua commu-
nicatione, puta, san-
guinis, ut inter con-
sanguineos: uel mili-
tia, ut inter commili-
tiones &c. habet rati-
onem amoris amicitie.
Et si his adiunxe-
ris, quod amore illo
uelimus bonum ali-
cui propter seipsum
principaliter, quod
communicatio est in
præceptis anima bo-
nis, habebitur non
solum ratio amicitie,
sed amicitie maxime
honestæ. Et adhuc si
adiunxeris, quod cõ-
municatio ista confi-
sit in supernaturali
consortio diuinae na-
ture, habebitur ratio
amicitiæ diuine, &
nere sic est. Charitas
enim amicitia non
quæcunque, sed diu-
ina est, consequens
communicationẽ na-
ture diuinae in crea-
tura rationali, per
quam diuinae beati-
tudinis participes su-
G 4 mus

Art. p. ad 1.

2 di. 27. q. 2
ar. 1. Et uir.
q. 1. ar. 5. ad
5. & q. 2. ar.
2. ad 8.
¶ li 8. 5. an
te med. 10. 5

† lib. 8. Eth.
c. 3. tom 5.